

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 1.er D'ABRIL DE 1910

NÚM. 1631 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

SIEGFRIED-WAGNER

— Això està ben llest!

CRÒNICA

Ricard Wagner

a Barcelona

RICARD Wagner!!... ¡Un nom que omplena el món, un món omplert per un nom!... ¡Avui es jorn de gloria pera'ls fervents de l'obra de l'Elegit!... Barcelona, durant anys y anys, ha seguit el camí senyalat pel Mestre, ha estudiat seriosament y ha divulgat sa obra. Sonada es l'hora de fruit l'humà llegat del Geni... ¡*Sursum corda*, wagnerians!...

El malaguanyat critic català, en Virella Cassañes, escrivia, a la fi de l'any 1888, lo següent: «No diremos cual pueda ser el fallo que reserve la posteridad á la obra del reformador alemán, pero cuando observamos la decisiva influencia de la declamación notada, que, con el *Sigurd* de Reyer, pasó ya á la escuela francesa, como acaba de franquear, con el *Otello* de Verdi, los límites del arte italiano, producenos hondo desencanto la certidumbre de nuestro atraso musical, que aun conociendo el *Vascello Fantasma*, el *Tannhäuser* y el *Lohengrin*, apenas se ha llegado á entrever lo que sea la reforma de Wagner.»

Sí, es ben cert; desgraciadament era ben cert que, fins an aquella fita, l'art wagnerià's trobava, en la nostra terra, en bolquers. Era necessari que mans carinyoses acompanyessin a l'infant en les seves primeres petjades. Aquella bescantada *trompeteria wagneriana* no feria ja les orelles de tots els barcelonins.

—¡Hi ha quelcom més que trompeteria en el *Lohengrin!*— deien alguns.

—Sí, però... y de la falta de melodia, què me'n diu?—objecaven la majoria, anyorant les acaramelades romanes engegades, primera y segona estrofa, respectivament, a dreta y esquerra del consueta, a fi de que 'ls abonats de sillons de patí, numeració par y impar, poguessin fruit equitativament.

—¡Com que Wagner no té melodia!... ¿Y el *raconto*?... ¿Y la cansó de Wolfram?... ¿Y la balada de Senta?

—Be, deixi's de romansos... No li negaré que hi hagi un tros que vagi be... Además els actes són tan llargs... Pera que torni a sortir l'oca pera endursen al *tenor* tenim d'esperar tres hores y mitja...

—Doncs no s'espera... No vagi al teatre..., o vingui al *Liceu* la nit de *L'Africana*, que sentirà cantar una negra que fins sab geografia, y que, malgrat els seus coneixements científics, permet que li diguin *africana*, tot y essent batejada a l'Indostan.

—Així no's pot discutir, deia'l liceísta. Cregui'm; Wagner no entrarà mai...

—No sols entrarà, —sentenciava'l wagnerià—sinó que treurà els mercaders del temple ab unes xurriaques.

—¡No ho permetrem pas!... ¡No'ns treurà pas de casa nostra!

—¡Deixi passar anys!...

—¡Tots els que vulgui!... ¿Què's pot esperar d'un music que no té altre merit que *abusar del metall!*

—¡Pitjor els altres que ni arriben a abusar de l'orquestra!

Y mils y mils discussions per l'istil tenien lloc durant els entreactes del *Liceu*.

Avui s'ha guanyat el combat. Wagner y el seu excels art han triomfat per tot el món, enderrocant els ídols de fang. Ricard Wagner ha vingut a casa nostra y nosaltres l'hem hostatjat, si no del tot com voldriem, al menys com hem pogut. Wagner ha vingut a esser una religió pera nosaltres. Ja no amoina la seva

trompeteria, sinó que la seva melodia infinita ens permet, als misers mortals, contemplar als déus. El wagnerisme es la *mida* de la cultura d'un poble.

El sabi Doctor Letamendi, qui, junt ab el malaguanyat critic en Joaquim Marsillach y l'eminent Marcell Menéndez y Pelayo, formaven l'apostolat del wagnerisme a Espanya, exposava el seu ideal de la següent manera:

«Espanya puede aspirar á un gran porvenir, mas para llegar á él sólo tiene abierto un camino: el wagnerismo, con-

siderado como instrumento y signo de Cultura nacional. En este superior concepto, cada adelanto en el orden inmaterial será para España mucho más honroso y útil que el aumento de un batallón en su ejército ó el de un buque blindado en su armada. Precisamente porque somos los últimos en renacer, hemos de renacer según la última norma del progreso, y ésta ya no es, para de hoy en adelante, el *Combate por el dominio*, sino el *Dominio por la Cultura*.»
¡Quina veritat més hermosa!...

¿Com hem sortit triomfants de la lluita? Ab perseverancia y combatent sempre comandats per l'ideal. ¿Com hem assolit el triomf? Estudiant a fons la bellesa dels drames lírics wagnerians. ¿Qui fou l'iniciador, en la nostra terra, de les belleses del wagnerisme? Un català, un gran català y un gran artista. En Josep Anselm Clavé, el cantor del poble. Ell fou qui, l'any 1860, en un concert popular matinal celebrat en el teatre *Circo Barcelonés* dirigí l'obertura del *Tannhäuser*. Era la primera audició de Wagner a Espanya. Amics d'en Clavé havien sentit dirli durant un dels ensaigs: «No conec res com aqueixa obertura...; estic segur de que comptades seran les obres que's fassin com aquesta. Tindriem de donar a conèixer tota l'obra al public. ¡Com s'hi engrescaria el nostre poble!...»

En Clavé sentia l'ideal artistic comunista de Wagner. ¡Mes ¿com intentar posar en escena el *Tannhäuser*, en uns temps en que havien fracassat els *Hugonots*, d'un Meyerbeer, que'l filarmònic, o, millor dit, el *liceísta* o *crizado*, trobava revolucionari (!), complicat (!!) y obscur (!!!)? ¿Com fer arribar an aquells *dilettanti* que's trobaven saturats de *Poliuto*, *Luisa Miller*, *Regina di Golconda*, *I vespri siciliani*, *L'Ebreja*, y que, cegos de sentiment y *sensibleros* d'orella, no oviraren les eternals belleses del *Don Giovanni*, de Mozart, y del *Freischütz*, de Weber, aquell drama intern que atormenta les ànimes del trovatore *Tannhäuser* y de la redemptora Elisabet?

La fruita havia de madurar, y no era pas aquella generació qui devia lluitar y fruit els colossals drames wagnerians.

Algun que altre articlet en un diari barceloní, parlant del wagnerisme; alguna conversa escampada; un bon senyor que llegia, tot extranyat, que un music alemany en terra bavaresa, protegit per un rei, en Lluís II, se feia construir un teatre pera ell tot sol, y en el que's farien *òperas* molt enrevessades, eren totes les manifestacions wagnerianes que arribaven a la nostra terra. Era necessari que tot cambiés, una transformació en els homes pera que'l wagnerisme pogués passar l'infranquejable barrera pirenaica. Arribà la Revolució de Setembre y's comensà a parlar de l'extranger. Mes l'extranger, pera aquella gent, era la Fransa y l'Anglaterra. L'Italia, ab el seu fals art, continuava invadintnos. Mes un estol de joves fixà ses mirades en Kraus. Invadeix l'Espanya'l krausisme y imposa en les conciències el Dever. De Kraus se passa a estudiar Kant (si be aquest es anterior), s'estudia Kant, Hegel, Humboldt, el Baró de Feuerbach, a Flint, a Baur, Buchner, Herbart, y s'arriba a Schopenhauer. Se torna a parlar de Wagner, y més del teatre que fa edificar el rei Lluís que del Mestre. Comensa a correr alguna que altra partitura del *Rienzi*. Se dona a conèixer l'obertura. Se torna a parlar de Wagner. ¡El 13 d'Agost de 1876, allà al puig de Bayreuth, s'inaugura el teatre dels festivals wagnerians! Tot el món ne parla. El geni ha deixat sentir sa veu. L'estrena de la gran tetralogia *L'Anell del Nibelung* ha sigut un triomf. Trigà a ferse sencera, en el nostre gran teatre, trenta quatre anys. No hem anat depressa; tampoc hem fet tard. L'estrena de la tetralogia ens redimeix de molts erros.

La nit del 17 de Maig de 1882 té lloc, en el *Teatre Principal*, l'estrena a Barcelona del primer drama líric de Ricard Wagner, *Lohengrin*. Canten l'obra la Vitali-Augusti, la Pasqua, en Barbaccini, en Roudil, en Roveri y en Puiggener. Discussions a dojo. Esclats d'entussiasme en el preludi (del que, segons Berlioz, se pot donar una idea exacta parlant a la vista per medi de la figura <>), concertant del primer acte, marxa nupcial, fragments de l'escena d'amor, relat del cavaller del cigne y despedida. En resum, un èxit y un milió y mitg de raons. El primer pas es donat. En la nit del 12 de Desembre, en el *Liceu*, té lloc l'estrena de *L'Holandès Errant* (*Il vascello fantasma*), cantat per l'Elena Theodorini, la Cascatti, en Devoyod, David, Bruno y Massip. Els wagnerians aplaudixen ab entussiasme l'obertura, l'arriba-

da del vaixell maleit, el chor de filadores, la balada de Senta, tot el darrer acte. Els liceïstes creuen que lo millor de l'obra es la presentació que fa en Daland de l'Holandès a sa filla.

Arriba l'11 de Febrer de 1887 y té lloc, en el *Liceu*, l'estrena de *Tannhäuser*. Els liceïstes s'ensopeixen. Malgrat l'ensopiment, obté èxit sorollós l'obertura, la marxa del certamen y la cansó de l'estrella. Cantaren, en aqueixa primera representació, la Gemma Bellincioni (la eminent intèrprete de *Salomé*, de Ricard Strauss), la Borghi, en De-Negri, Lherie y en Visconti.

No s'estrenà cap més drama líric de Wagner fins el dia 25 de Janer de 1899, que tingué lloc la primera representació, en el *Liceu*, de *La Walkyria*. Malgrat la manca d'estrenes, Barcelona filarmònica va fer una tasca profitosa durant aquets catorze anys, puig se desenrotllà una gran afició als concerts. Se donà a conèixer Beethoven (simfonies, sonates, trios, quartets y septiminos, además de *lieders* y cantates), la majoria de compositors classics, moderns y contemporanis. La «Sociedad Catalana de Conciertos» contribueix a la propaganda wagneriana. Baix la direcció del mestre Nicolau, se dona a Barcelona la primera audició de la gran escena de la Consagració del Graal, del *Parsifal*. En 1895 ve per primera vegada a la nostra capital el mestre Vicent d'Indy y ens dona a conèixer, en un concert Wagner (serie dels concerts historics donats en el *Teatre Líric*), el preludi del tercer acte de *Tristà y Isolda*, executant magistralment la trista melodia de corn anglès el professor del Conservatori de Bru-seles Mr. Guidé.

L'any 1896 el mestre Nicolau organisa, en el *Líric*, unes audicions de fragments de la Tetralogia. Se va cantar gran part de l'escena primera de *L'Or del Rhin*, s'executà l'Entrada dels Deus en el Walhalla. També s'executaren escenes y fragments dels tres drames lírics que integren *L'Anell del Nibelung*. Pren-gueren part en aquelles solemnitats artístiques l'Eleonora Blanch y l'Emil Cazeneuve.

Com hem dit, l'any 99 té lloc, en el *Liceu*, l'estrena de *La Walkyria*, ab un èxit sorollós. Del triomf de l'Adini se'n parla arreu. En Novembre del mateix any, en Bernis ens dona a conèixer el *Tristà y Isolda*. El wagnerisme compta cada dia ab més adeptes. Sovintegen els concerts Wagner.

En el *Líric*—teatre dels grans records!—en Crikboom (1896), en Ricard Strauss, en Nicolau (1897), en Mertens, l'Oscar Tutner, en Vicent d'Indy (1898), en Koëgel (1899) dediquen parts senceres dels programes a les obres del Mestre. En el *Liceu*, el mateix Mertens, l'Eduard Colonne, nostre paisà Antoni Ribera, el malaguanyat mestre Martry y l'alemany Hanns (1899) rendeixen el seu tribut. La temporada d'hivern de 1900-01 s'inaugura la segona part de la Tetralogia *Siegfried*. En el concerts de Quaresma Wagner continúa triomfador. En Febrer de 1901 ve el gegant Felix Weint-garner a *Novetats* y obté un xardorós èxit al executar obres wagnerianes. En Maig del mateix any donà tres concerts la «Filar-mònica de Berlin», baix la direcció del gran Nikisch. *Les re-mors de la Selva* engresquen al public. Wagner se popularisa al extrem que les orquestes de cegos executen fragments dels seus drames lírics. Els magatzems de música vénen y vénen par-titures. Els wagnerians segueixen ab interès les crítiques musi-cals que'n Joaquim Pena publica en el setmanari catalanista *Jo-ventut*, crítiques serioses que defensen, abans que tot, la supre-macia de l'Art. En Novembre de 1901 té lloc, en el *Liceu*, la pri-mera representació de *La posta dels Deus*, baix la direcció del kapellmeister Franz Fischer... En Mars de 1902 l'orquestra La-moureaux, dirigida per en Chevillard, se'ns dona a conèixer... El public demana Wagner amb deliri... En les temporades se-güents, en el *Liceu* tornen a posar drames lírics wagnerians... En 1905, ab un èxit grandió, s'estrenen *Els Mestres cantaires de Nuremberg*, baix la soperba direcció del mestre Balling... En 1907 y 908 els kapellmeisters Kahëler y Beidler son aclamats per les seves magnífiques interpretacions de *La Walkyria* (¡la *Wal-kyria* de la Kafftal, de la Passini y del veterà Kaschmann!) y del *Tannhäuser* (represa ab les modificacions introduïdes per l'autor en 1860)... Continuen les audicions wagnerianes y arri-bem a la present temporada de primavera, en la que ha tingut lloc l'estrena de la Tetralogia *L'Anell del Nibelung*, ab un triomf extraordinari, com tots sabem... ¡Que Wagner regni entre nosaltres!

wagneriana, el més entusiasta elogi, tribut d'admiració y de re-coneixement pera aquesta potent «Associació Wagneriana», honor de nostra terra, que tant y tant ha treballat pel triomf de la colossal obra.

Un nom apareix, en l'història del wagnerisme barceloní, que mereix tota mena de respectes. El nom d'en Joaquim Pena, home

de cor noble y gran, fervent aimador de l'obra del geni de Bay-reuth, qui en lloc de tancar-se egoísticament en son saber, dedica la vida sencera a la divulgació de Wagner entre nosaltres. Sí, cal dirho ben alt: el triomf de Wagner a Barcelona's deù, abans que tot, a la profitosa tasca d'en Joaquim Pena. Ell ha sigut el capdill del wagnerisme. Son saber, la seva sinceritat, son entu-siasme exempt d'apassionaments y baixes passions, son altruisme, en aquesta terra dels *Nibelungs* y *Baekmesers*, han fet que tots el seguissim pel camí senyalat, que'ns ha conduit a assolir l'eter-nal Bellesa. ¡Barcelona honra avui al mestre; en Pena honra la nos-tra terra!

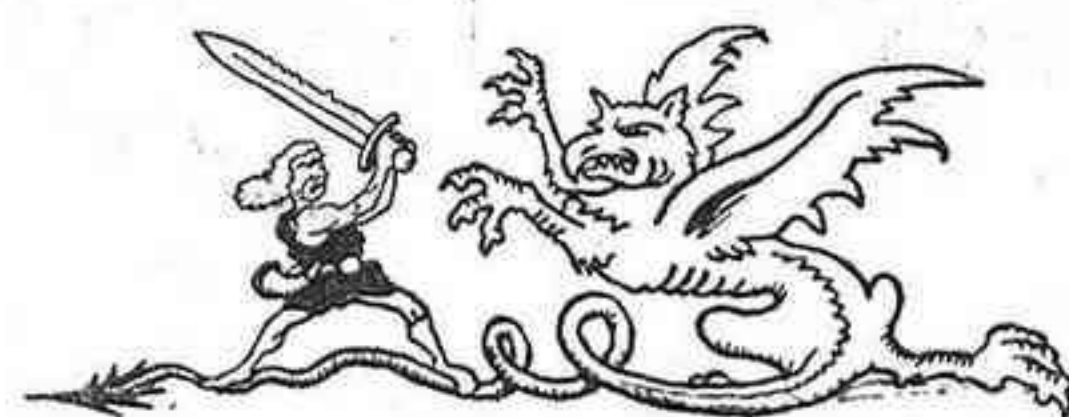

de Goëthe y Beethoven,—les tres potentes manifestacions de l'Art!—han fet tron tollar el món y han allotjat el redemptor Amor en el cor dels humils. ¡Glorifiquemlos!

Heusaquí, wagnerians, com, ab constancia y ab fe per guia, hem arribat a colocarnos, sinó al nivell en tot, al menys en una manifesta-ció artística, ben aprop de l'Europa, de la que'ns trobavem tan allunyats.

Avui L'ESQUELLA DE LA TOR-RATXA prodiga un perllongat aplaudiment a tots els qui han con-tribuit a que fos una bella realitat la presentació de la grandiosa Te-tralogia d'aquell geni qui, en unió

ALB

Ens hem deixat, expressament, pera'l final d'aquesta llista

1842

1850

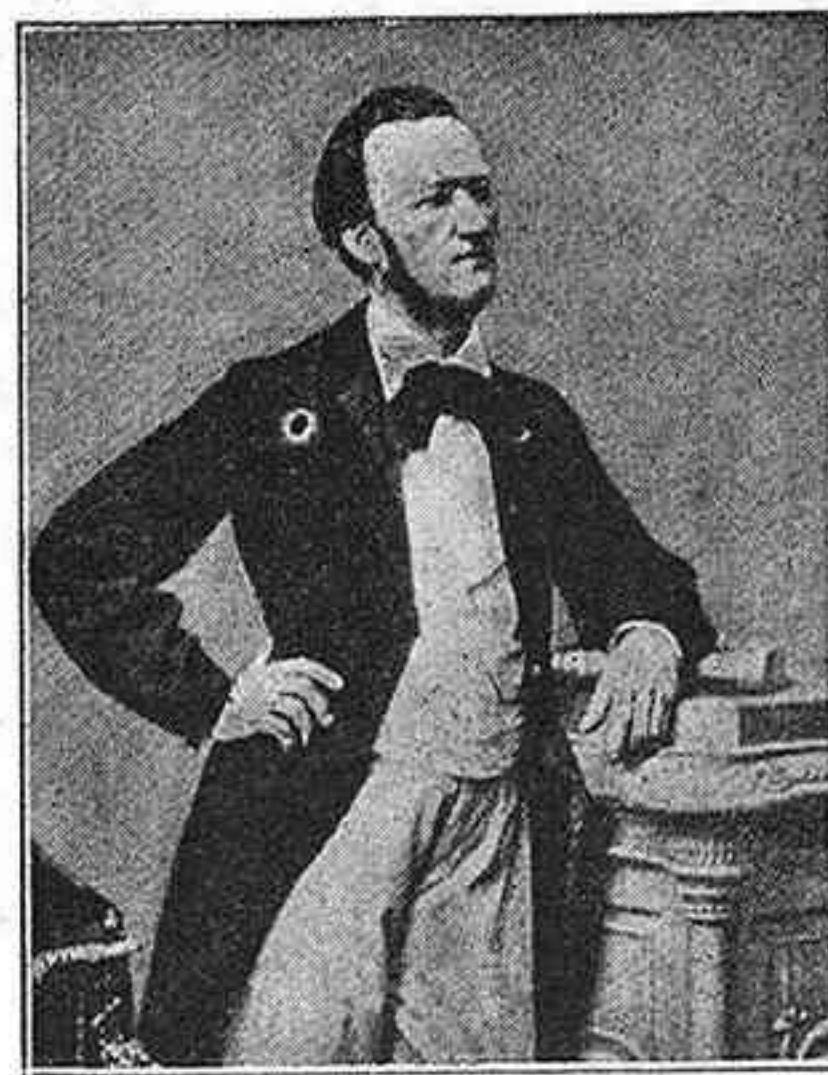
1853

1855

1860

1861

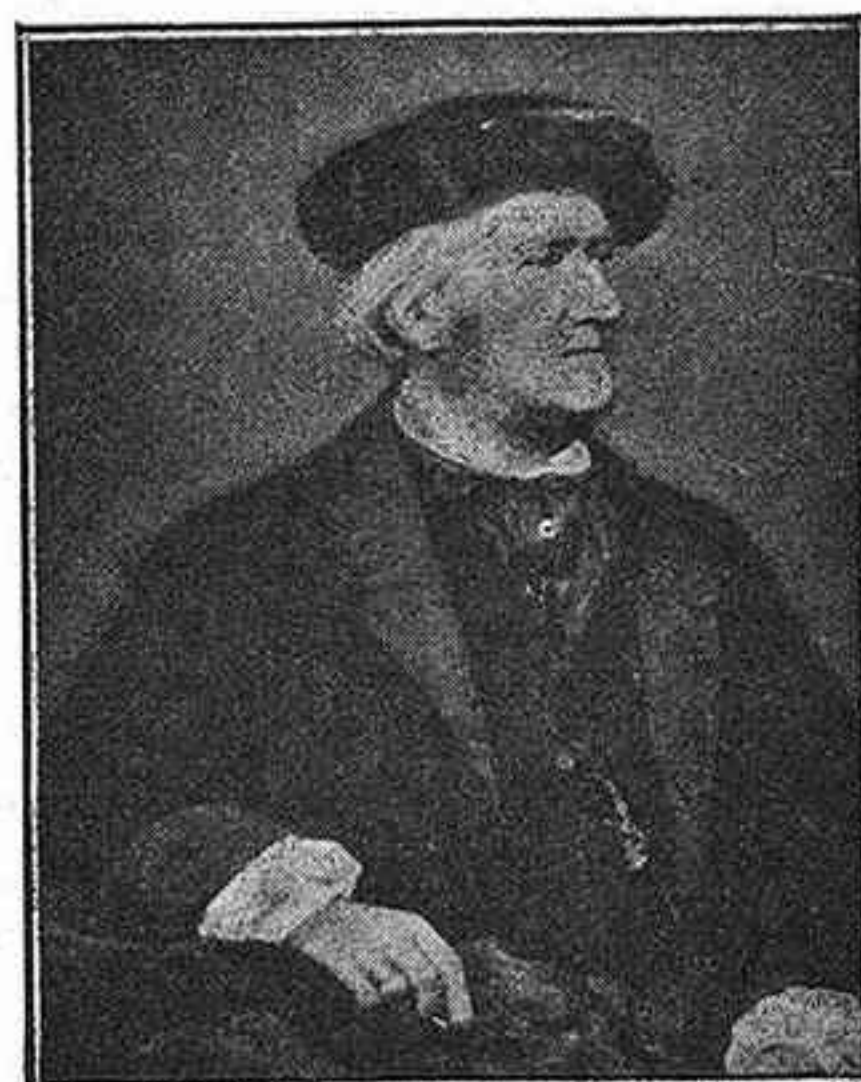
1863

1865

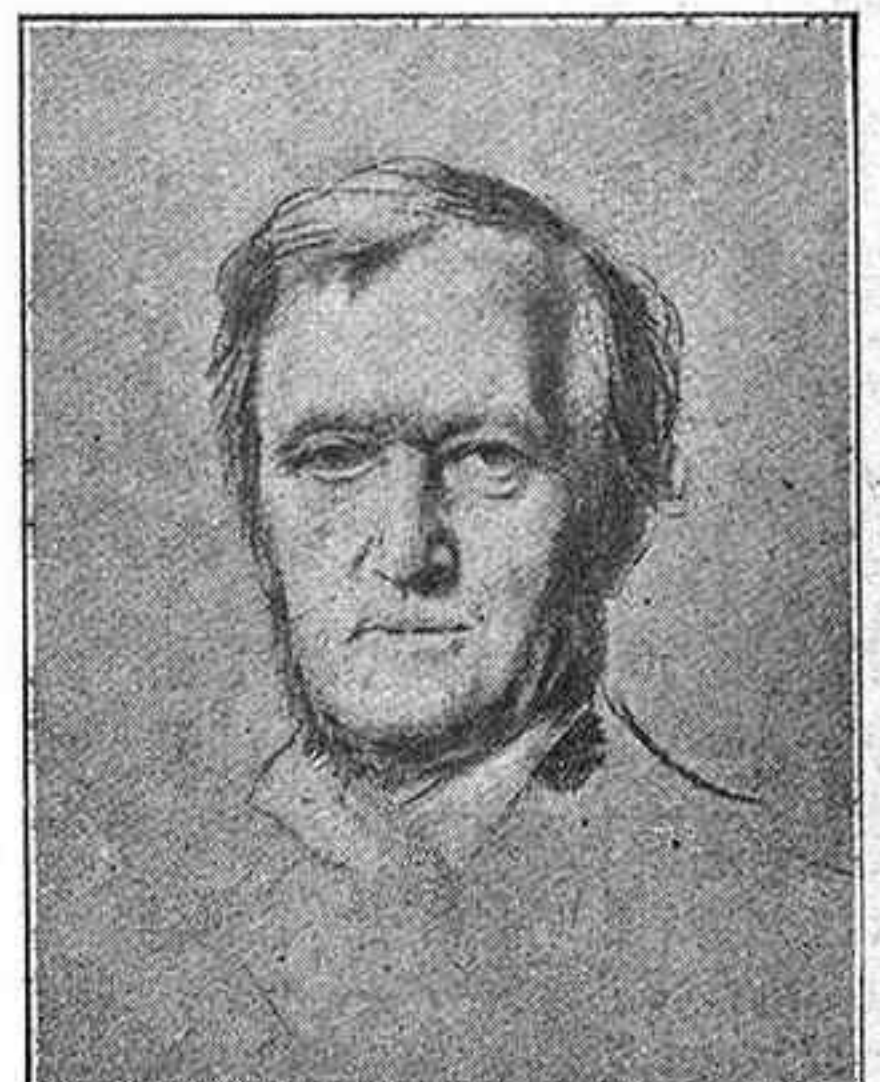
1868

1870

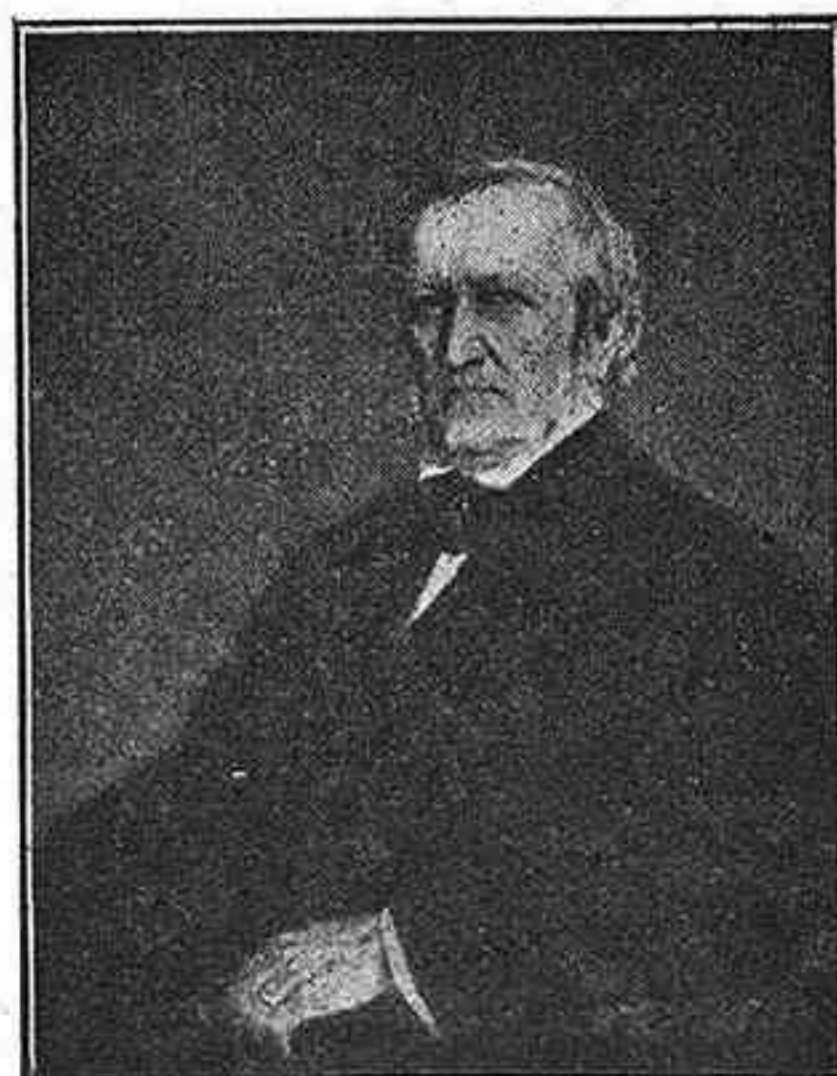
1873

1877

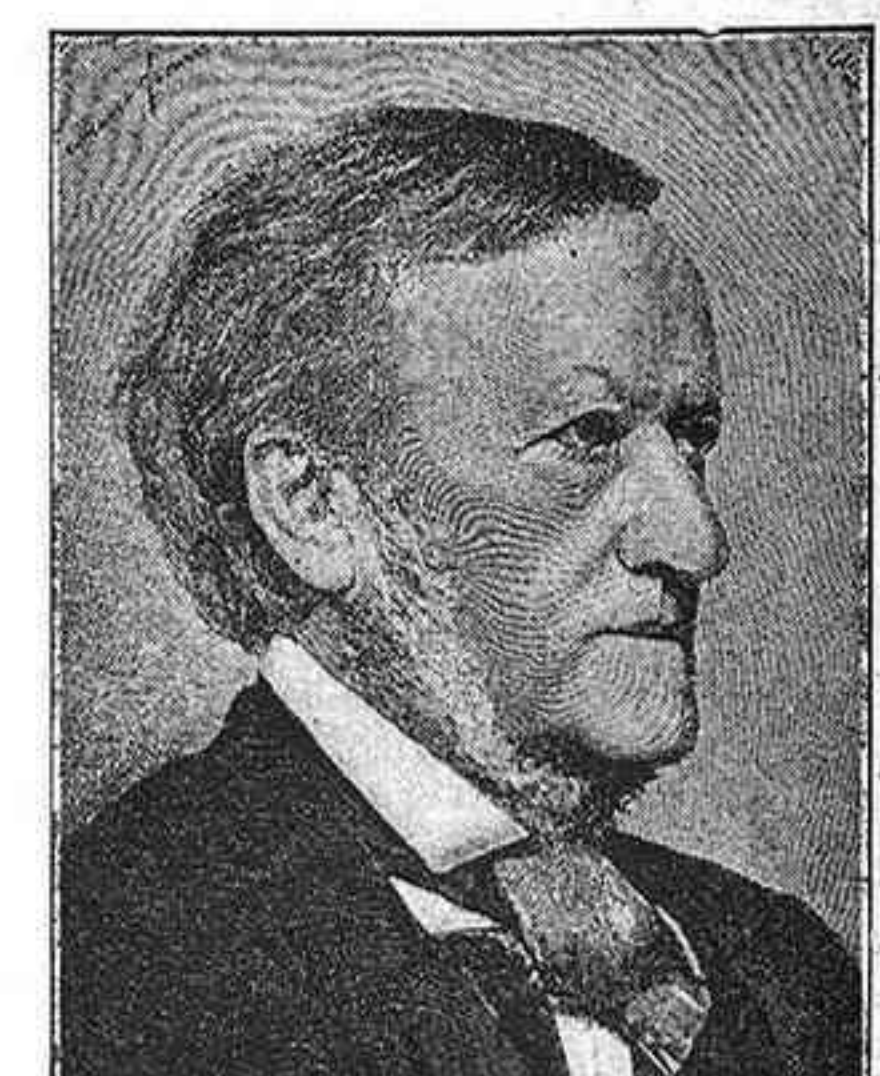
1878

1879

1880

1882

RETRATS DE RICARD WAGNER

Wagner, conspirador

SENTINT MUSICA WAGNERIANA

Ja'm sembla que veig al *jóvenes rebeldes* alsant alegrement el cap y amantint ab fruició l'orella. ¿Còm? ¿En Wagner també va conspirar?

Sí, senyors: també. L'anècdota, curiosa en grau superlatiu, no es gaire coneguda, y ja que's presenta ocasió, volem contarla. D'en Wagner, music; d'en Wagner, poeta; d'en Wagner, critic, prou que se n'ocupa tothom. Deixem aquets temes als sacerdots del wagnerisme y vejem nosaltres còm y de quina manera va ser que en l'expedient secret de l'autor del *Tannhäuser* hi figurà, encara que per pocs dies, la paraula *conspirador*.

Va succeir la cosa en els temps dolorosos de la seva estancia a París. Feia algunes setmanes que'l futur gran mestre, llavors completament desconegut y lluitant ab tota mena de dificultats, vivia a la capital de Fransa, en una modesta habitació, rodejada d'altres tan modestes com la seva.

Un dia, a la comissaria del districte aont tenia el niu el mestre alemany va presentarshi un ciutadà, demanant, ab gran empenyo, veure al comissari, urgentment y a soles.

—¿Què passa?—li digué aquet, després d'haver fet sortir del despaig a les dues o tres persones que l'acompanyaven.

—Vinc a ferli una denuncia.

—¿Sobre què?

—Jo visc al carrer tal, número tants. Prenguin nota.

—Ja està. ¿Què més?

—Al quarto veí del meu hi ha un extranger de cuidado.

—¿Italià? ¿Inglès? ¿Espanyol?

—Pitjor!... Alemany, y dels més perillosos.

—¿Sí?... ¿Per què? ¿Què'n sab vostè d'ell?

—Sé ¡que conspira!

El comissari va fer un salt sobre la cadira aont seia.

—¿N'està segur?

—Segurissim. Per lo tant, crec que no seria cap disbarat expulsarlo de París.

—¿Còm se diu aquest home?

—Ricard Wagner.

—Està be. El vigilarem y obrarem en conseqüencia.

—¿No seria millor que, sense més averiguacions, se l'expulsés?

—Deixiho per mi. Tot arribarà pels seus passos comptats.

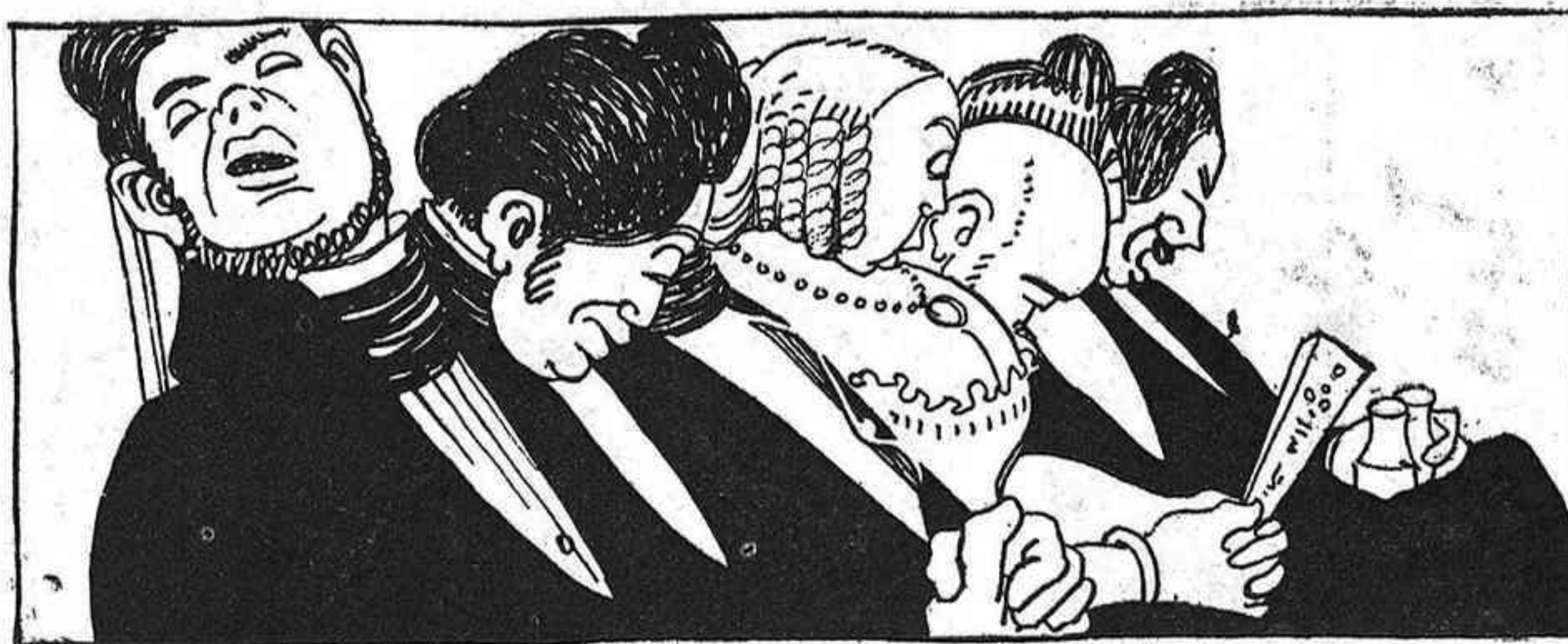
—Perfectament: confio en vostè.

S'ignora quina classe de treballs d'investigació degué fer el diligent comissari: lo unic que se sab es que, passats quinze o vint dies, envià a buscar al denunciant, qui, ab l'ansietat que es de suposar, va presentarse corrent a la comissaria.

—¿Què hi ha d'allò?—preguntà l'home, adalerat.

—Doncs hi ha que, malgrat l'estreta vigilancia que s'ha establert a prop d'aquet Wagner, els meus agents me confessen que no han sapigut veure en la seva conducta res d'anormal.

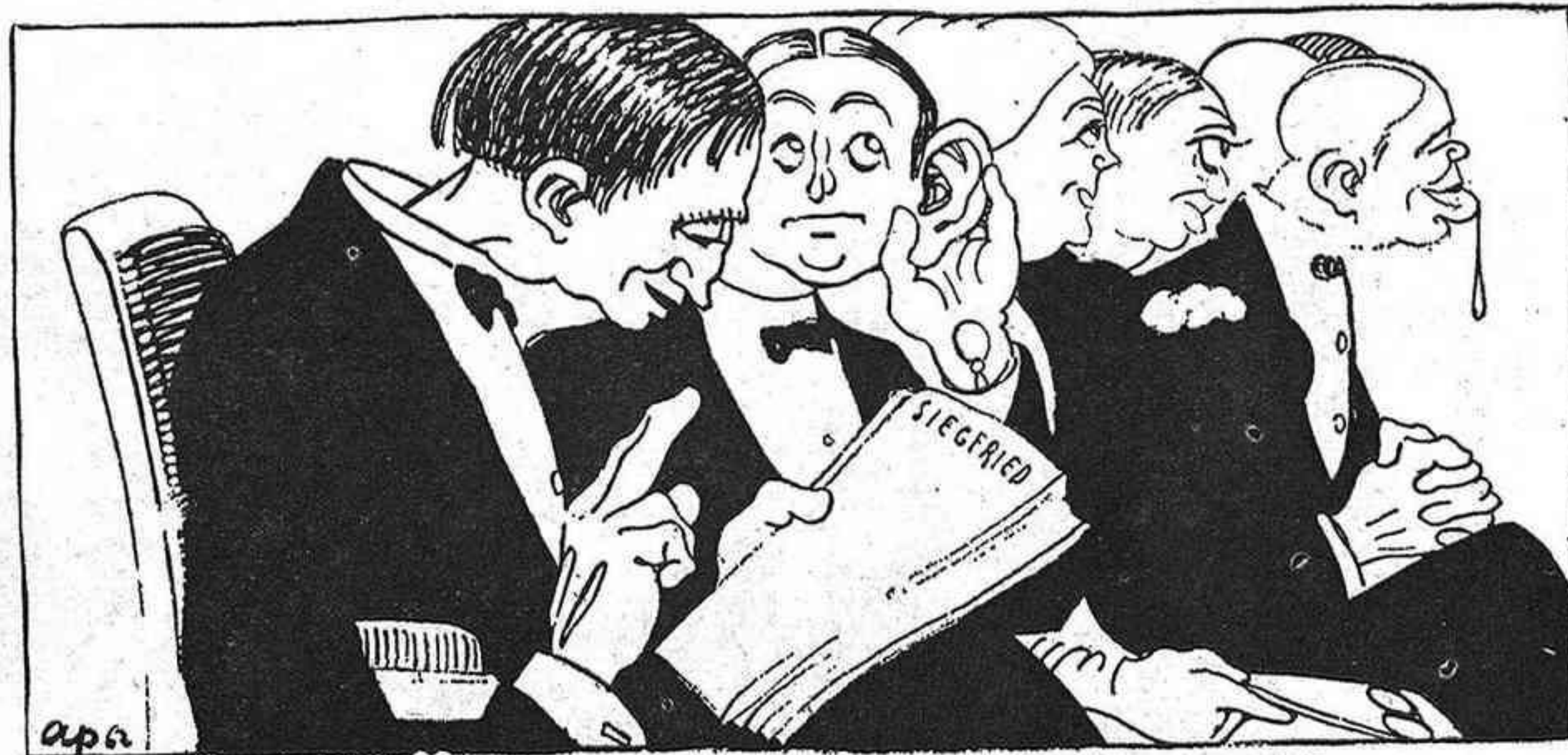
—Això no prova sinó que no vigilen prou be.

A l'any 1870.

A l'any 1890.

A l'any 1910.

—¿Es dir que vostè insisteix?

—¿En que conspira? ¡Ja ho crec!... Vaya si conspira!... Y com més va, ab més obstinació.

—En fi... Continuarem observantlo, extremant la vigilancia y no deixantlo ni a sol ni a sombra.—

—Passaren deu o dotze dies y el comissari tornà a cridar al veí del music.

—Senyor meu: tot es inutil. No podem atraparlo en res.

—Sí que ho sento...

—Però—va dir llavors el comissari, extranyat de l'insistencia del veí:—¿còm ho sab vostè que aquest home conspira? ¿Què l'hi ha observat?

—Que tot el sant dia està tocant el piano, ab una forsa, y, sobre tot, ab unes notes tan violentes, que a casa no s'hi pot viure.

—¿Y res més?

—Res més.

—Però—va exclamar el comissari—¿per aquesta sola causa el creu vostè un conspirador?

HANNS RICHTER
Kapellmeister, que dirigi per primer cop la Tetralogia a Bayreuth, l'any 1876.

AMALIA MATERNA
Creadora de Brunhilda. Bayreuth-1876.

Comentadors wagnerians
Stein, Glasenapp y Wolzogen.

LLUIS II DE BAVIERA,
protector de Wagner.

APOSTOLAT WAGNERIÀ.—1865

Friedrich Uhl, Richard Pohl, Nosti, August Röckel, Gasperini, Wagner, Hanns de Bulow, Jensen, Gille, Muller, Draeseke, Ritter, Damosch, Porges y Moszonyi.

—Es clar que sí!... Com que no fa altra cosa que conspirar contra la meua tranquil·litat!...—

Es inútil afegir que'l despreocupat parisenc sigué enviat a passeig ab no gaires modos y que en els llibres de la policia va ser immediatament esborrada la nota de *conspirador* que durant quatre o cinc setmanes havia figurat al costat del nom d'en Ricard Wagner.

¡Quina desilusió, ¿veritat? pels joves rebeldes!...

MATIAS BONAFÉ

UNA DATA MEMORABLE

A la tarda del 13 d'Agost de 1876 s'inaugurà'l Teatre dels Festivals Wagner, edificat en el puig de Bayreuth. En aquella tarda gloriosa tingué lloc la primera representació del proleg de la tetralogia *L'Anell del Nibelung, L'Or del Rhin*. En les tardes següents varen posarse en escena *La Walkyria, Siegfried* y *El cap-vespre dels deus*. Prengueren part en aital solemnitat:

Mestre director: Hans Richter; Director d'escena: Karl Brandt; Mestres que ensajaren parcialment orquesta y chors: Franz Fischer, Anton Seidl, Hermann Zimmer, Demetrius Lallas, Josep Rubinstein y Felix Mottl.

L'OR DEL RHIN.—*Wotan*: Franz Betz; *Donner*: Eugeni Gura; *Froh*: Jordi Unger; *Loge*: Enric Vogl; *Alberic*: Carles Hill; *Mime*: Carles Schlosser; *Fasolt*: Albert Eislers; *Fafner*: Franz von Reichenberg; *Fricka*: Frederica Grün; *Freia*: Maria Haupt; *Erda*: Lluisa Taïde; *Les filles del Rhin*: Lilli Lehmann, Maria Lehmann y Minna Lamment.

LA WALKYRIA.—*Siegmond*: Albert Niemann; *Hunding*: Josep Niering; *Wotan*: Franz Betz; *Sieglinde*: Josefina Schefzky; *Brunnhilda*: Amalia Materna; *Fricka*: Frederica Grün; *Les Walkyries*: senyores Haupt, Lehmann (L. y M.), Taïde, Amann, Lammert, Reicher-Kindermann y Tachmann-Wagner.

SIEGFRIED.—*Siegfried*: Jordi Unger; *Mime*: Carles Schlosser; *El vianant*: Franz Betz; *Alberic*: Carles Hill; *Fafner*: Franz von Reichenberg; *Erda*: Lluisa Taïde; *Brunnhilda*: Amalia Materna; *L'auzell*: Maria Haupt.

EL CAP-VESPRE DELS DEUS.—*Siegfried*: Jordi Unger; *Gunther*: Eugeni Gura; *Hagen*: Carles Hill; *Brunnhilda*: Amalia Materna; *Gutrune*: Matilde Weckerlin; *Waltrauta*: Lluisa Taïde; *Les nornes*: Sres. Tachmann-Wagner, Schefzky y Grun; *Les filles del Rhin*: Sres. Lehmann (L. y M.) y Lammert.—Chors de 28 homes y 19 dones.—Orquesta de 116 professors.

Els noms dels creadors de la Tetralogia's troben gravats en una artística placa de marbre en el peristil del Teatre de Bayreuth.

ELOGI DE LA MÚSICA WAGNERIANA

La música, l'art sublim que, com un dols regalim, brolla del cor dels artistes, lo mateix que un ric hereu o una hermosura de preu, per tots indrets fa conquestes.

Ja les modernes idees no sols en urbs europees recluten admiradors: també en les valls més ignotes, de les wagnerianes notes arriben celics remors.

No són les nostres modistes, ciutadanes noucentistes de boqueta de clavell, les soles y úniques fades que canten, entre puntades, la llegenda de *L'Anell*.

També en les viles calmoses, de les *Walkyries* furioses el galopar s'ha sentit; y, boi presumint de cultes, fins les someres adultes saben tossos del *Sigfrid*.

A la conca més llunyana de la terra catalana y entre penyals y terrossos, com un bolet isolat,

ningú sab com, s'hi ha criat un wagnerià dels més grossos.

Aquet wagnerià rural per l'autor de *Parsifal* té gran deliri; jo conto que, per ferli acatament, si no ho fos de naixement fins s'hi hauria tornat tonto.

Ell els temes desentranya de la música alemanya, arrencant notes divines d'un instrument que ha construït ab canya, pèl de cabrit y una llauna de sardines.

Vagant pels boscos, tot sol, ab son exotic fluvial un pler inefable gosa; mentres, al bo de la vida, també sola y aburrida passa'ls anys la seva esposa.

Ella, bonica y honesta, cap desitg no manifesta; però's veu que escoltaria, més de gust que ara'ls *Crepuscles*, a un minyó sapat de muscles que la ronda tot lo dia.

En aquet precís instant,

nostre home, anantse enterant de que's rendia homenatge al gran Wagner, al Liceu, —Hi aniré— diu— mal que a peu tingui de fer tot el viatge.—

Mai ningú ho haguera dit! Quan, tot joiós, el marit se'n venia a Barcelona, ab el *cicle* entusiasmat, ella y el minyó sapat aprofitaren l'estona.

Al tornâ al poble nadiu, l'home, satisfet, somriu, trobant plena d'alegria a l'esposa, a qui assegura que no hi ha altra partitura com la gran *Tetralogia*.

Y ella, que radicalment ha canviat de pensament, també diu, tota cofoia, que, malgrat l'esser profana, la *música wagneriana* es del món la millor joia.

PEP LLAUNÉ

Escrivia l'Ixart en 1888:

«Les obres de Wagner ens causen l'efecte d'una grandiositat desconeguda y original, una emoció intensament deliciosa, quan percebim algunes de les seves naturals melodies, però'ns dominen la distracció y la fatiga així que'ls efectes musicals se compliquen, s'entrellassen y's confonen.

»En pocs anys havem vist passar la moda ridícula de fer mofa de la música del pervindre, y per experiència ens havem convenut de que, lluny de ser sorollosa, es grata y dolça ab freqüència; lluny de ser extranya, té passatges d'una claretat cristallina. La grandiositat magestuosa de la partitura wagneriana s'imposa, també, als profans, però aquets se distreuen y s'aburreixen, fins que ve un tros inspirat y melodiós. Van neixer y van criarse en les tradicions de *dilettanti* d'òpera italiana y no'ls es possible guardar fixa

l'atenció desde'l comensament al final. Se troben encara en la situació en que'ls descriu el propi, Wagner: *permetentse descansar y conversar entre l'aria preferida y el duo admirat*. Y com en les noves òperes no existeixen tals intervals, els sobrevé una dolça *soneta*...

»Avui per avui en Wagner, al Liceu, compta ab una minoria de devots que s'embadaleixen en la seva adoració ab tot el fervor del neofit; una part ilustrada que se sorprèn d'entendrel y saborejarlo a trossos, y una massa disposada a reverenciarlo, però que allà, al fons de la seva ànima, no està encara del tot convençuda. Un pas més, y endavant!»

«S'ha donat, aquet pas d'avensament que augurava l'ilustre crític català?

Nosaltres creiem que sí, afortunadament.

Pera més datos y referencies, al *taquillero* d'en Bernis.

WAGNER AL TRAVÉS DE LA CARICATURA

TRIUMVIR VENCEDOR— Herbeck, Wagner y Materna.
(Der Floh)

MODERN PARSIFAL.— La Consagració del Graal-Dollar.
(Jugend)

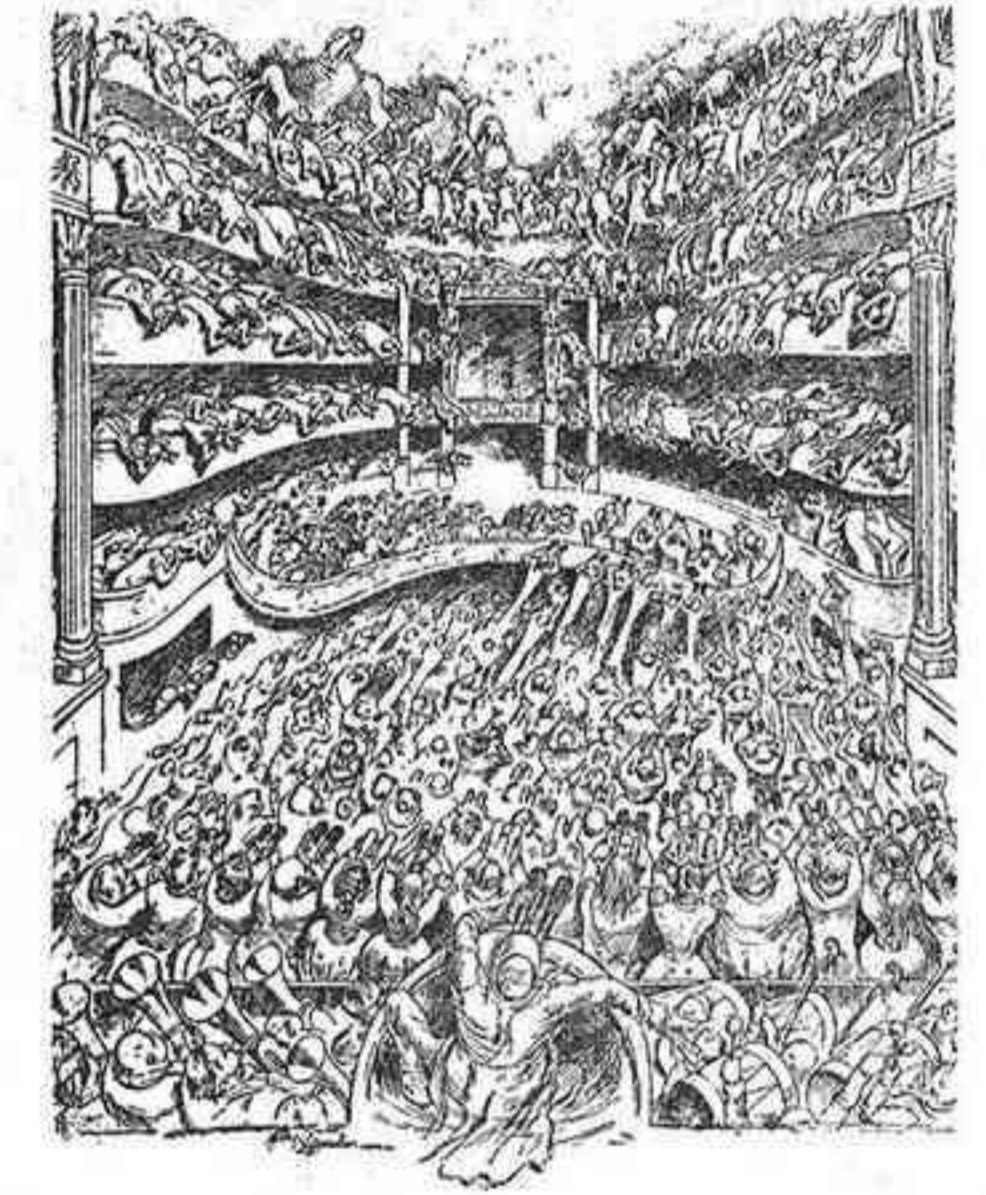
Wagner en un concert.
(Kikeriki)

—Cuitin, senyors, que surt un tren cap a Bayreuth!
(Kikeriki)

La música del escàndol.
(Charivari)

El Mestre al teatre.
(Fliegende Blätter)

En busca del Or del Rhin.
(Punsch)

MENAGERIE WAGNERIANA.— Vayan pasando, señores! Esta y la otra.
(Jugend)

El nou Orfeu.
(Punsch)

Les obres wagnerianes produeixen efecte fins en els mateixos artistes que les interpreten.
(Charivari—1861)

GLOSARI

UNA «PECADORA» Y UN «CREC-EN-UN-DÉU»

Jo, pecador y glosador, me confesso a Wotan y a la gloriosa sempre Brunilda, al benaventurat Donner, amo de les tempestes, a les tres filles del Rhin, a tots els gegants y nanos, y al Drac de Siegfried, que alguna vegada, fent broma, he pecat de pensament, paraula, obra y omis-

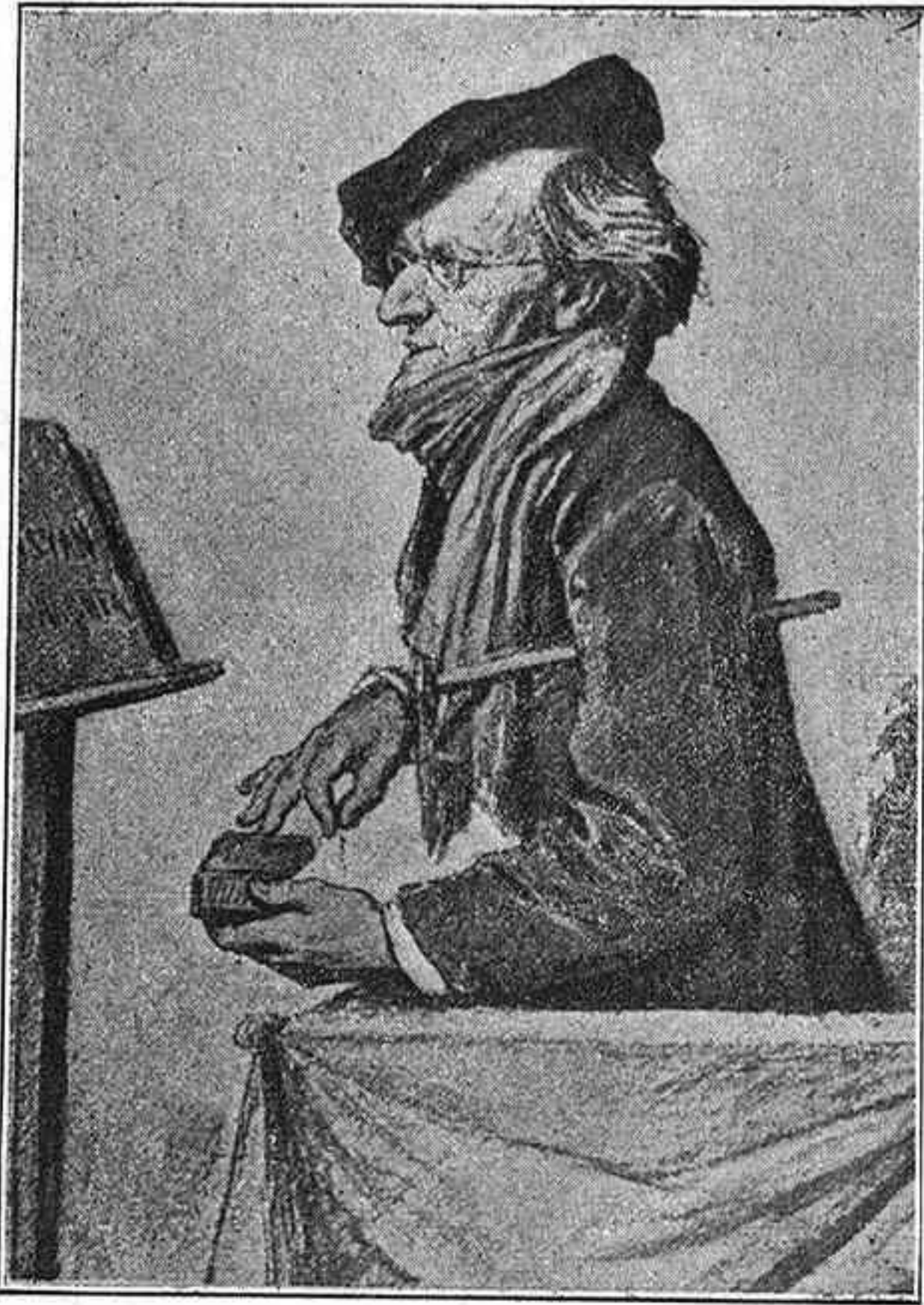
sió contra Wagner o els seus devots; per ma culpa, per ma culpa, per ma gran culpa. Per tant jo prego a la gloriosa sempre Brunilda, al benaventurat Donner, amo de les tempestes, a les tres filles del Rhin, a tots els gegants y nanos, y al Drac de Siegfried, y a vos, Pena, que pregueu per mi al Geni-Nostre Senyor. Amén.

Crec en un Déu-Wagner, geni totpoderós, poeta y music, creador del «leitmotif» y de la «melodia infinita»; crec en la seva Tetralogia y en el Parsifal; crec en Lluis de Baviera y en la música del pervindre. Crec que Bay-

reuth es la única veritable Meca digna de ser coneguda. Crec en la Materna com a primera intèrprete del drama líric; crec en Beethoven y en Schopenhauer, perquè'l mestre'ls duia poca o molta voluntat. Crec que don Ricard portava boina per tot dia, que prenia rapè y que criava un gos de Terranova molt maco, que crec que's deia Robber, y que crec que'l va perdre o li van afanar a París. Crec que'n Max Nordau, al tractarlo de boig, exagera; crec en la «Associació Wagneriana» y en les seves publicacions; crec en el senyor Bernis, en en Domènech

Espanyol, en en Suárez Bravo y en en Moraguetes... Crec en tot lo que vulguin, relacionat ab el Colós y ab la seva obra. L'única cosa que'm resisteixo a creure es que un gran home com en Wagner fos vegetarià... Y això encara no ho crec perquè'm vindria molt costa amunt l'haver de donar la raó al senyor Falp y Plana. Amén.

XARAU

El mestre en un ensaig.
(Caricatura de Gaul)

Wagner pirotecnic.
(Humoristischen Blättern)

El music del pervindre.
(Caricatura de Spy)

UNA PÁGINA IMMORTAL

La marxa fúnebre del Cap-vespre dels déus.

“No hay peor enemigo...”

Com a music compositor, en Ricard Wagner va ser molt y molt furiosament atacat pels musics compositors de la seva època.

Ell mateix diu, després de queixarse'n amargament, en una de les seves obres:

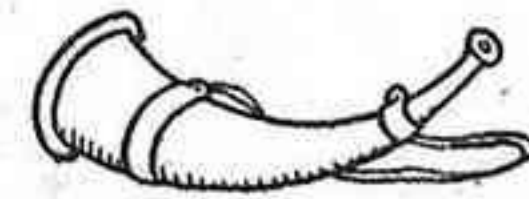
«Precisament dos amics meus, en Ferran Hiller y en Ro-

bert Schumann, no s'amagaven de fer constar que jo, com a music, estava mancat de condicions. Ells se creien, com molts d'altres, que'ls meus èxits eren deguts als llibres de les obres, que també eren meus.»

Vetaquí l'història de sempre y de tot arreu.

Al nostre literat senyor Oller, autor de *La Papallona*, també li passa una cosa per l'estil.

Els curials el tenen per un gran novel·lista, y entre'ls novel·listes passa per un gran procurador.

Dialegs al Liceu

A COMPTADURIA:

—Dispensi... Voldria abonarme al cicle Wagner... ¿Que'ls queda alguna butaca?

—Sí, senyor: una. Però es de la vora de la porta... L'hi adverteixo perquè no són tant estimades.

—De la vora de la porta?... Millor que millor... Així me'n podré anar dissimuladament quan m'acomodi.

DAVANT DEL CARTELL DEL «VASCHELLO»:

—¿Vols dir que es tant gran com diuen aquesta tetralogia?

—Que si n'es!... Mira, han hagut de menester un barco pera portarla.

A LA TAQUILLA:

—Dongui'm dues butaques de ben endavant, si es servit.

—S'han acabat les d'endavant... Però es igual, senyora. Les òperes d'en Wagner se senten de tot arreu.

—Ai, ai... Doncs a mi m'havien dit que, aquesta música, els *adelantats* la sentien més...

AL PASSILLO:

—Vaja, jo no hi entro ab aquesta música... Me fa adormir, t'ho confesso...

—Oh, si t'adormís y et deixés estar rai!... Lo empipador es que, encara no has trencat el sòn, ella mateixa't desperta.

No'm toqueu la religió

¿No es altament ridícul que l'Estat s'erigeixi en defensor d'una religió, o en protector de faules mitològiques, portin aquestes el nom de Buddha, Jove, Mahoma, Cristo o... *Siegfried?*

L'Estat vol tenir el dret de monopolisar una d'aquestes construccions fetes ab pedra d'història y ciment de fantasia, y per això diu: *La Religió Catòlica, Apostòlica, Romana, es la sola religió de l'Estat. Tot aquell qui s'atreveixi a burlarse'n serà castigat ab...*, etc...

Gastant idèntica lògica, jo, que combrego de tot esperit ab la religió wagneriana, voldria erigir un estat que'm protegís la meua mitologia religiosa, y que'm facilités guardies civils pera posar a ratlla als anti-wagnerians que's mofen de *Wotan* (alabat sia pera sempre).

Jo podria comensar la meua propaganda wagneriana anti-catòlica ab una serie de gràfiques projeccions, en les quals, davant de *Lohengrin*, el puríssim cavaller del cigne, hi posaria, pera fer *pendant*, a Sant Antoni ab el porquet.

Allavors veuríem quina de les dues figures simbòliques—si el meu sant wagnerià o el sant catòlic—oferiria un espectacle més hermos, més estètic y més edificant.

Si volgués anar fent comparacions, colocaria al costat de *Brunilda*, l'heroïna lluitadora que per la pietat dels aimants afronta les iras humanes y divines, una santa històrica visionària qualsevol, que, en el paroxisme de l'amor místic, s'abandona a contorsions, espasmes, esllanguiments y *caídas de ojos*...

¿Què esdevindria la raquítica moral de Sant Alfons, per exemple, comparada ab l'entusiastic himne al amor universal que entona *Loge*, el deu filòsof y humorista de la Tetralogia?

La més gran figura representativa de la religió wagneriana es *Siegfried*, aquet donzell de la selva que arrenca de les pures y poètiques forses de la Natura l'heroic impuls pera redimir el món del esclavatge de l'or, y se sacrifica pel triomf de l'amor universal. *Siegfried*, ab la seva espasa gloriosa, ensopint al monstruós Dragó del Capitalisme, presenta un aspecte molt més simpàtic que'l nostre Pius X, llensant, desde'l Vaticà, encícliques a favor dels capitalistes.

Entant que aquet vicari de Cristo escriu que «són uns bojós els que encara creuen en una igualtat democràtica entre'ls homes», la llegenda wagneriana s'enclou en aquestes paraules: «Prou or, prou grandesa, prou domini, prou hipocresia moral: d'ara en endavant, en tot l'Univers sols brillarà l'Amor».

Ab unes màximes tant subversives, res té d'extrany que la religió wagneriana—al revés de la catòlica—no sia la religió de l'Estat.

EL JOVE DE LA MONTANYA

LICEU.—Diumenge, ab un ple a vessar, en el Liceu va inaugurar-se el festival wagnerià. La represa del *Holandès errant* (*Il vascello fantasma*) constituí un xardorós èxit. L'obra, sense esser del valor de la Tetralogia, puig es de la primera època de Wagner, enclou un fondo y potent sentiment musical. El poema solsament fora prou pera acreditar a Wagner com un gran poeta.

La música solsament fora prou pera acreditar a Wagner com un gran music. *L'Holandès errant* pot considerarse com una joia del art dramàtic wagnerià.

Un fervent wagnerià afirmava que encara que'l geni de Bayreuth no hagués compost un altra obra que *Holandès*, tindria que reconeixer necessàriament que'l *Barco* seria la primera òpera del segle XIX. No trobem exagerat el judici. La magnificència de l'obertura, l'arribada del vaixell fantasma, l'ingenuïtat del chor de filadores, prodigi d'inspiració y elegància, la dramàtica balada de *Senta*, en el nostre concepte el fragment capdal, en forma y fons, de l'obra, l'escena del *Holandès* y *Senta*, y tot, absolutament tot el darrer acte, es prou pera creure en el geni de Ricard de Wagner.

¿Que l'obra conté passatges de regust italià? Tant li fa. Són defectes de forma, y, sobretot, no hem d'oblidar que es l'obra que comensa seriosament un jove que anys després arriba a produir el *Parçival*, l'obra musical que paralelament sols pot compararse, en valor artístic, a la *Novena* de Beethoven.

El vaixell fantasma tindrà defectes, però es indubtable que conté remarcables belleses. Molt be ha fet en Bernis en tornar-lo a posar en escena. Entre'l més senzill dels drames wagnerians que ara hem sentit y una *Butterfly* que pogués caure a sobre y fer més mal que una pedregada seca... l'elecció no es gens dubtosa.

De l'interpretació, mereix nomenarse, en primer lloc, al Kappellmeister Franz Beidler, que es un mestre d'una honradesa y valua artística gens comunes. Indubtablement es de lo més seriós que hem sentit com a intèrprete wagnerià.

Molt ens agradà l'interpretació que de la *Senta* n'fa la senyora Helena Ruszkouska, artista verament wagneriana. Fa bon costat a dita soprano el nostre paísà, en Segura-Tallien, que sab sortir-se ab art del difícil *Holandès*. La Giacomina y en Massini-Pierali completaren el conjunt. El tenor que cantà la part d'*Erik* no'ns agradà gens ni mica.

Són molt elogiabls les tres noves decoracions de l'aplaudit escenograf Olaguer Junyent. L'arribada del vaixell, en el primer acte, l'interior del segon y la del tercer produeixen bon efecte. Els chors una mica insegurs la primera nit; després milloraren.

Anècdotes wagnerianes

Heusaquí una frase atribuïda al gran Ricard Wagner:

Un tenor, que tenia una veu molt esquerdada, cantà, una nit, en una casa particular de París, una romansa de l'òpera *Josep*, del compositor francès Mehül. El cantaire, tot desafinant, frasejà: «Me trobo dins de freda y humida cisterna.»

Wagner digué al que seia prop seu: «Ja deia jo que an aquet Josep l'han tingut massa temps en la cisterna. Canta com una granota.»

*

Wagner era un home que no podia sofrir que deixessin d'escoltar-lo ab atenció. Una vetlla, a casa dels seus íntims, el matrimoni Wille, el Mestre donà lectura a un dels seus poemes dramàtics. La senyora Wille va sentir, mentres Wagner llegia, que un dels seus fills, qui's trobava malalt, la cridava. La senyora sortí del saló de puntetes, pera no destorbar.

Restà la senyora Wille uns instants ab el malalt, y quan

tornà a la lectura, Wagner la saludà de la següent manera:

—Ja tenim aquí a *Fricka*.

(*Fricka*, en la tetralogia, es la deesa del matrimoni, defensora de la moral, y que, sempre que pren part en l'acció, destorba tots els plans.)

El caracter nirviós del Mestre, que era un home de bon fons y de gran cor, s'irritava per qualsevol cosa.

*

Una vetlla, el Mestre y la seva familia foren visitats a casa seva, en el *Wahnfried* (que vol dir *Palau de l'imaginació*), per uns pelegrins wagnerians de la nostra terra que havien concorregut als festivals de Bayreuth. Eren els pelegrins el malaguanyat critic musical, en Joaquim Marsillach, a qui Wagner distingia y estimava, y el fervent wagnerià en Joan Tusquets.

Se parlà de música, y Wagner, fent deferencia als visitants, els parlà d'Espanya, de les belleses del país, del *Romancero del Cid*, del *Quirot*, del teatre calderonià, de la música alarb, afeginthi que's proposava, en quan estigués millor de salut (el Mestre ja's trobava malalt), fer un viatge per la península ibèrica.

Tot d'un cop Wagner interromp la conversa, cerca quelcom en una butxaca y allarga un llarg *Hoyo de Monterey* al senyor Tusquets.

—Fassi'm el favor—li digué Wagner.—Són arribats del seu país, y per cert que poden anar plegats ab Cervantes y Calderón de la Barca. Són tan ben elaborats com aquelles obres immortals.

*

Ricard Wagner era un aristòcrata d'ànima, y, per lo tant, se trobava lliure de preocupacions. Durant una de les temporades que visqué a la somniadora Venècia feu una confessió democràtica digne d'esser contada.

Quan tornava'l Mestre, per les tardes, de donar un passeig en góndola pels canals, platicava amistosament ab els seus criats.

Un amic seu li preguntà, extranyat, com era possible que ell, un home que no donava audiència a moltes persones de més categoria i més instrucció que'ls seus criats, passés l'estona ab ells.

FIGURES MUSICALS

Wotan wagnerià.

—Ja vos ho explicaré, digué Wagner; es que en aquet món me plau més parlar ab en *Kurvenald* que ab en *Melot*.

(*Kurvenald* y *Melot* són dos personatges del seu drama líric *Tristà y Isolda*. El primer es el servidor fidel, l'home d'humil llinatge ab qui's pot confiar; *Melot* es el cavaller que, fentnos l'amic, ens traeix y ens assassina.)

Es indubtable que Ricard Wagner vivia sempre dins de la seva obra.

*

Comentari a una noticia.

Arribà als barcelonins, per conducte de la premsa, la nova de que'l rei en Lluís II de Baviera s'havia suïcidat tirantse al fons d'un estany.

En Serafi Pitarra, al passar per la Rambla, troba a un dels seus íntims, y, deturantlo, li diu:

—¿Sabs aquell boig?... ¿En Lluís II?... Doncs, bé: s'ha tirat al safreig y s'ha ofegat. (!!!)

*

Endevinalla wagneriana.

—¿Còm s'ha de fer el pelegrinatge a Bayreuth: en carril, en automobil, en bicicleta, en dirigible, en monoplà?...

—El veritable pelegrí deu anarhi agenollat.

El viatge es incòmode, però patentisa l'adoració per Wagner.

*

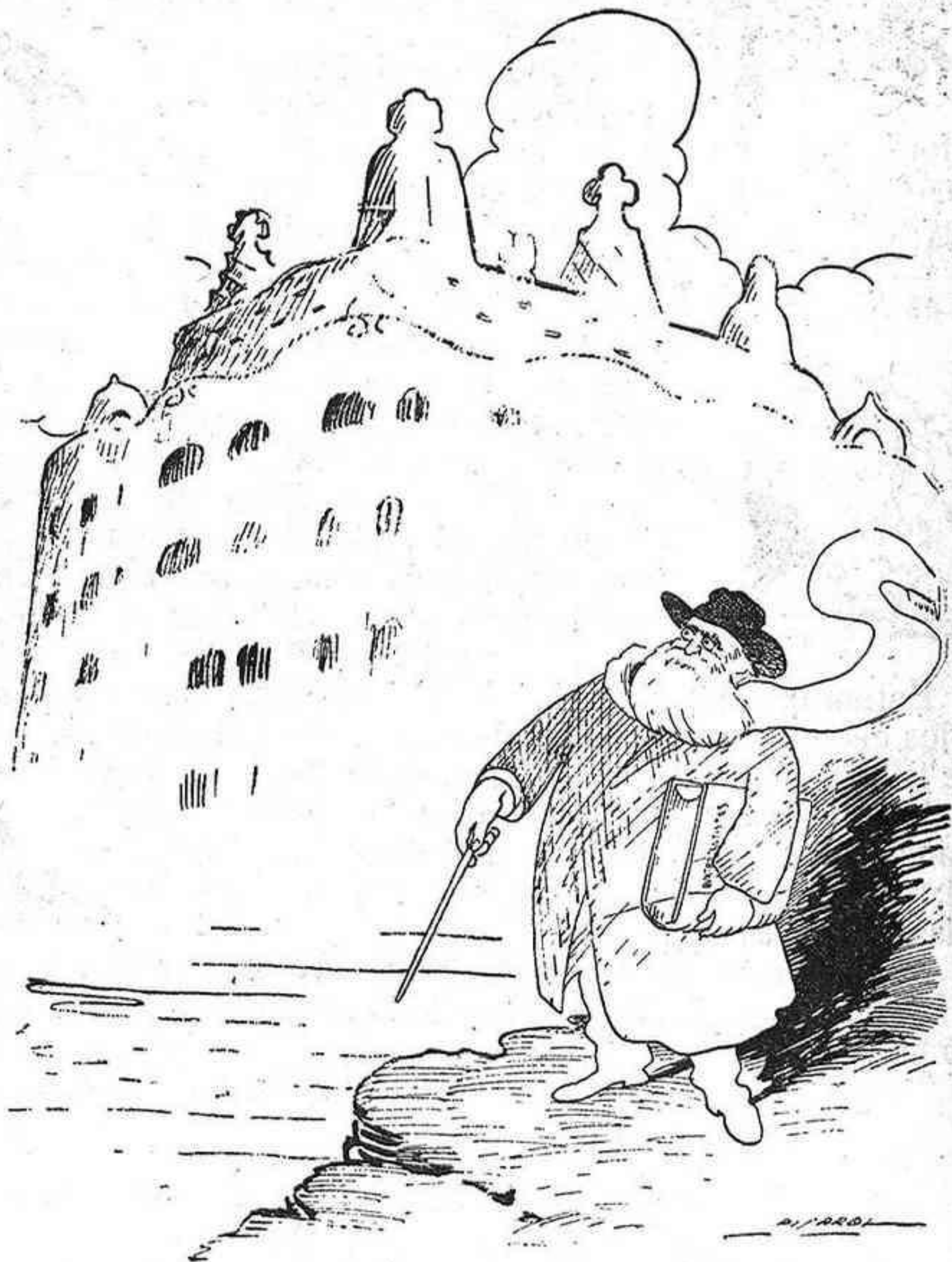
Assedegat de gloria y de fortuna, va arribar a París ab sa primera òpera sota l'aixella.

Al poc temps era presentat an en Meyerbeer.

—¿Y no sabeu parlar gens el francès?—va dirli aquet— Això us pot perjudicar bastant...

El Mestre li respongué, mostrant la partitura:

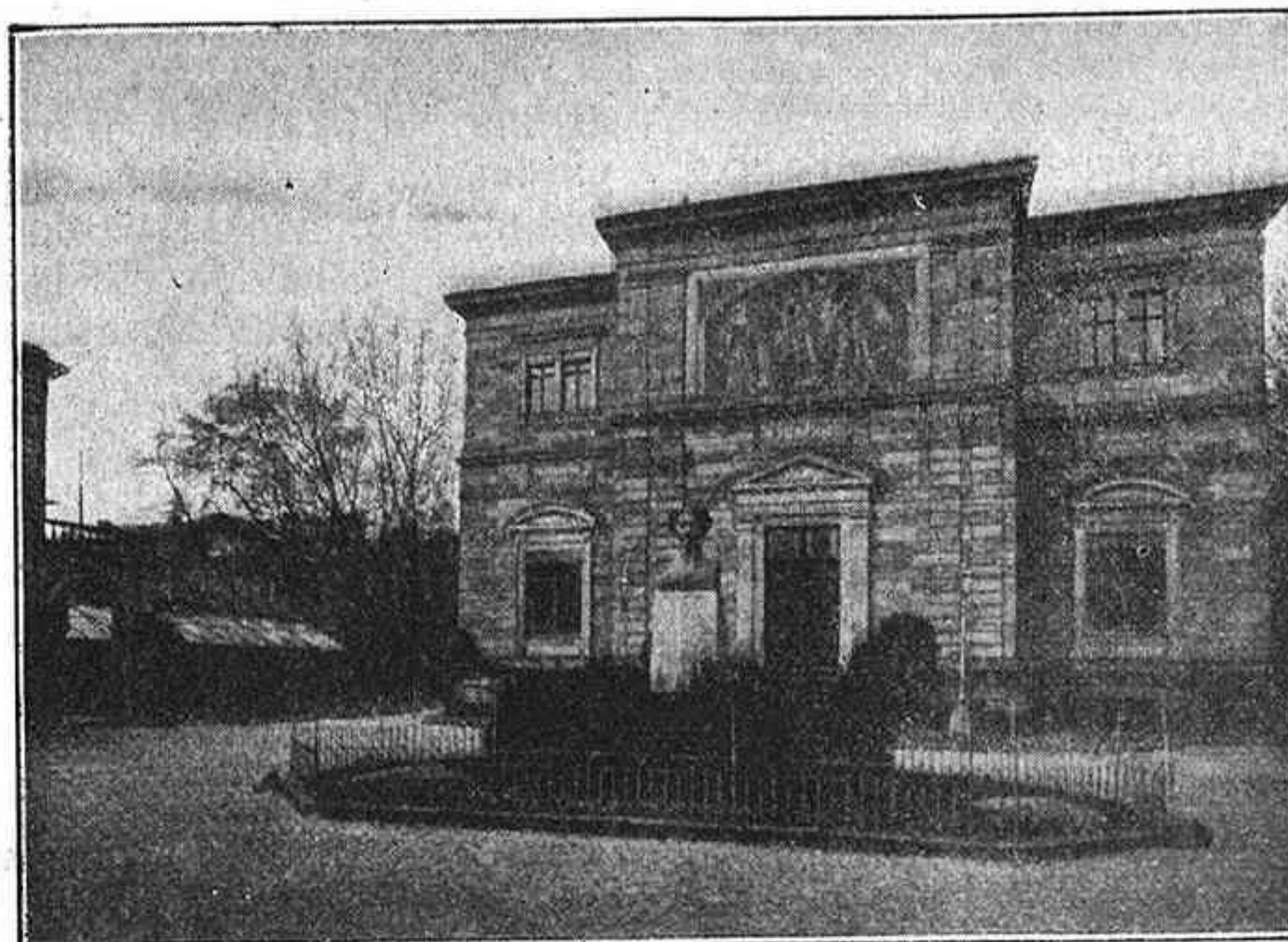
—Què voleu!... He tingut la pretenció de creure que'l meu llenguatge l'entendrien a tots els paisos!...

Wotan barceloni.

Casa ont nasqué el Mestre. Leipzig, 22 Maig 1813.

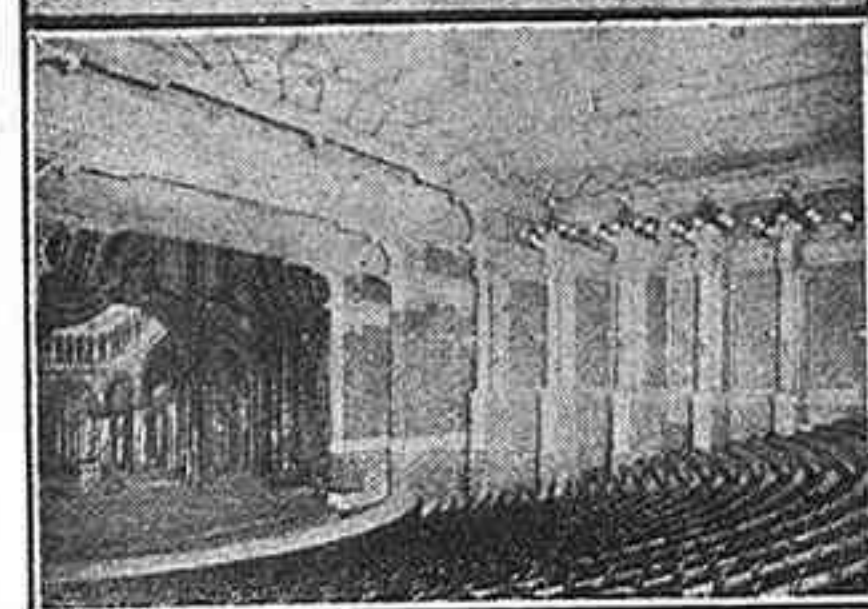
Wahnfried.—Casa Wagner a Bayreuth.

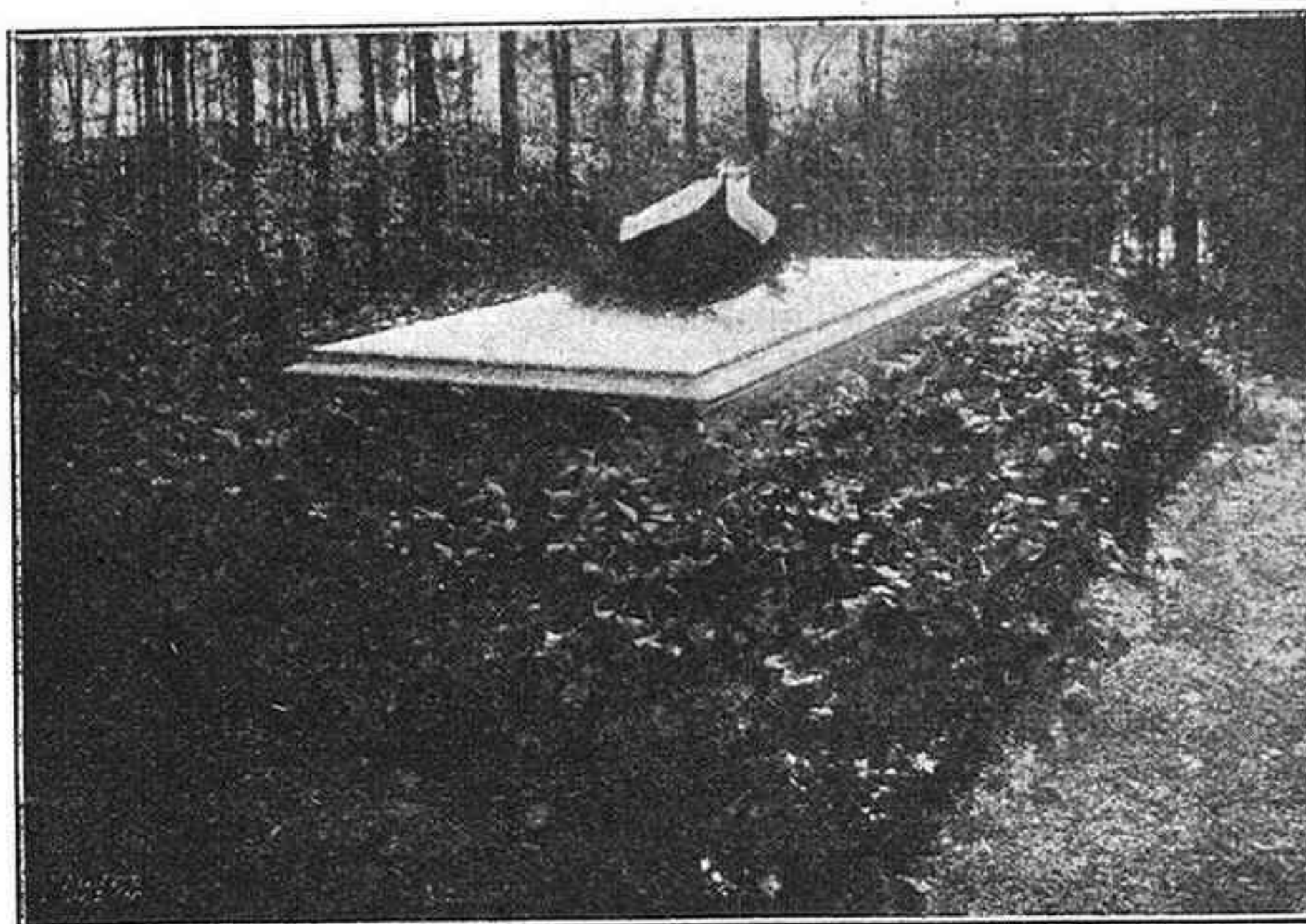
Palau Vendramin, ont morí, a Venecia. 13 Febrer 1883.

Bayreuth.—Exterior del teatre.

Bayreuth.—Interior del teatre.

Tomba ont reposen les despulles de Wagner (Bayreuth).

Monument a Wagner. Leipzig.

¡¡PROFANACIÓ!!

El mistic Viura, que també's compta entre 'ls wagneristes enfutismats, veu passar pel mitg de la Rambla a un dels molts papàs polítics que té en conserva.

El veu passar y l'emprèn:

—Què tal?... Ha sentit la *Tetralogia*?

—Sí... Vaig anar als ensaigs...

—Be... ¿y què me'n diu?

—Que sempre's fan les coses a mitges. Van traduir la lletra al italià... Vès per què no hi podien traduir, també, la música!...

El rostre ideal del pobre Xavier va tornarse de tants y tan variats colors que semblava un arc de Sant Martí.

Sobre aquest particular un cèlebre crític fa remarcar les acotacions que existeixen en el primer acte de *La Valkyria*, cap al final de la més portentosa de les escenes passionals que s'hagin descrit en un escenari, o sia el duo de Siegmund y Sieglinde.

Les tals acotacions, segons diuen, estan marcades en l'original ab aquets termes textuals y precisos:

(Interrupció ardent.)

(Abrassantla ab xardorosa efusió.)

(Ab un dolcíssim transport.)

(Ella se li repenja al coll, abandonantshi enamorada.)

(Guaitantli fit a fit els ulls.)

(Fòra de sí.)

(En el paroxisme de l'ubriaguesa amorosa.)

(Teló rapit.)

Y afegeix el crític:

—Sortí del teló!... No podia baixar més oportunament.

En Wagner, sicalíptic?

Una de les tares més defectuoses que troben an en Wagner els seus detractors es el refinament de goig sexual, la exuberancia de sensualisme que respiren la majoria dels seus personatges.

Deixebles, imitadors, admiradors influits y copistes

Són innombrables, *de tan nombrosos*, els compositors moderns que han sucuat en l'inspiració d'en Wagner.

No'ns referim als pocs veritables deixebles del geni alemany, ni als discrets imitadors, ni als bons admiradors influits, que, mantenintse dintre l'escola, són originals y tenen personalitat propia. Ens referim a certs plagiaris que, haventse comptat entre'ls detractors del gran mestre, li afanen, a lo millor, tot un rengle de *dobles sisos*.

Y d'aquets n'hi han que fins se dediquen al *gènero chico*. Recordem molt be l'estrena d'una sarsueleta insignificant que va obtenir èxit únicament en merits de la partitura.

Dos amics del autor de la música comentaven el fet de que un dels números més aplaudits fos una calcada de la *Walkyria*; y deien:

—No entenc perquè ha hagut de fer això, aquet xicot...

—Desenganya't... Si ho ha fet es perquè algú li ha donat *motius* pera ferho.

En Wagner, anarquista?

Papers canten, que deia el cego:

«Tots els homes tenen una necessitat comuna: la necessitat de viure y de viure felissos.

»Les societats canviaran el seu modo de ser, pendran altres formes, se disoldran, y tornaran a reconstituirse segons les seves necessitats.

»Segurament haurem de travessar el Mar Roig si volem arribar purificats a la terra de promissió. Però no'ns hi ofegarem. El Mar Roig no engolirà sinó als *faraons*, quins ja una altra vegada hi perderen cossos y béns; els faraons orgullosos que havien oblidat que, en altre temps, un miserable pastor els havia preservat de morir de fam.

R. WAGNER»

Si l'autor de *L'Art del pervindre* tarda a venir al món 40 anys, y neix a Alella, y cau a les grapes d'en Maura... pobret!...

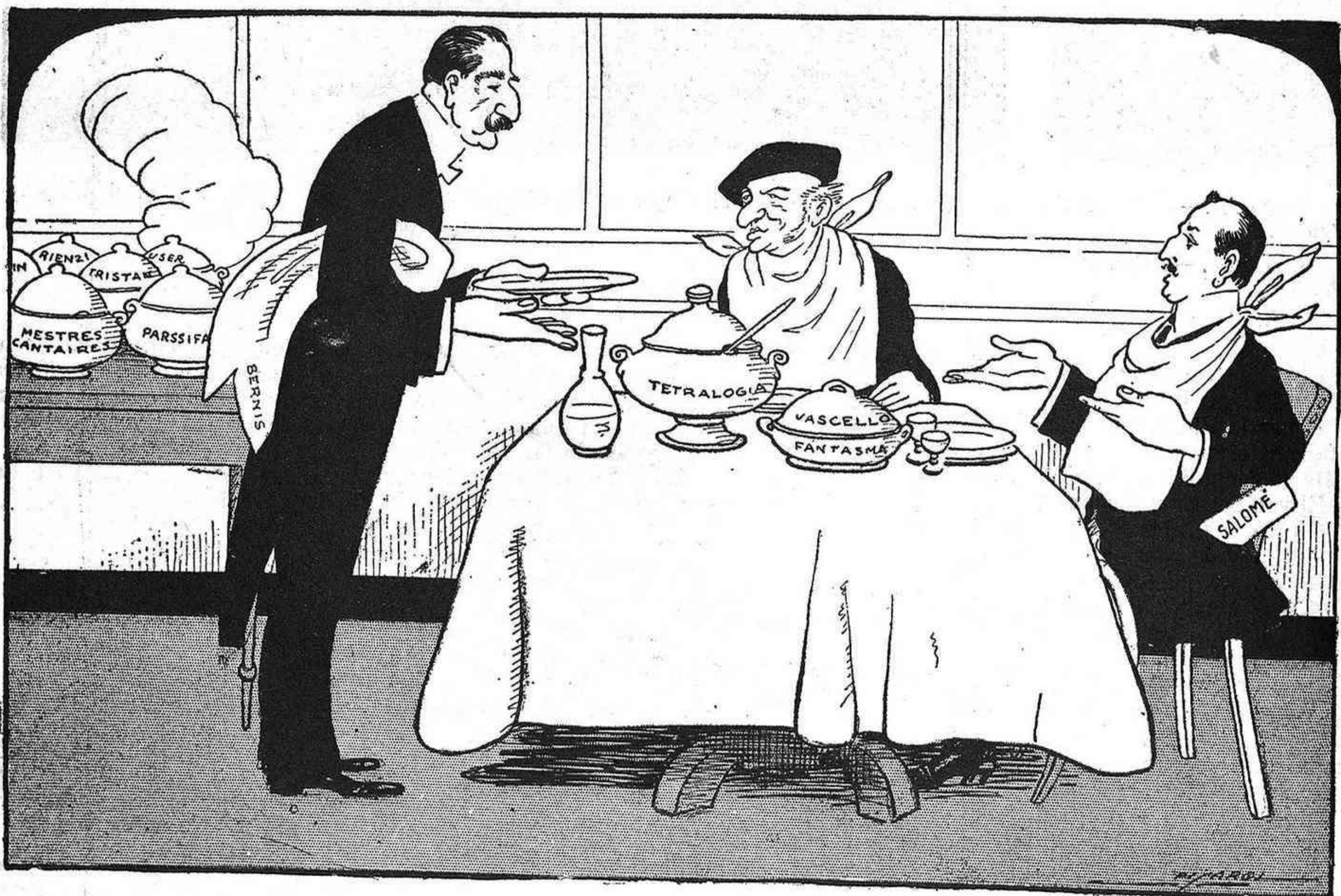
Tal com sona

Davant mateix del Liceu
van toparse, allà a les vuit,
un conegut wagnerista
y un profà... dels convensuts.
Quan aquell entrà al vestibul
l'amic digué: - Escolta, tu...:
¿ont vas tan mudat?

—Al cicle.

—¿Com!... Si *El Sigle* es més amunt!...

MIME

AL RESTAURANT BERNIS

—¿Que hi voldran alguna altra cosa més?

—Nó, per ara nó... El senyor Ricardo diu que ja està satisfet.

Sobre la música wagneriana

(XISTOS DEL ANY 1861)

Durant la representació d'una obra d'en Wagner un senyor de les butaques toca ab el colze al veí del costat, que està fent capbussades:

- No dormi, home, que això es cosa bona.
- Deixim estar... Bé prou que'm vagarà de sentirho...
- Per què?
- No diuen que es la música del pervindre?... Encara no hi som!...

La mare, brodant al silló. La filla, de mans al piano:

- Nena, es molt dolent y molt ensopit això que toques...
- Ai, ai!... si es el *Tannhäuser*, mamà...
- Ah!... Així callo!...

Una senyora va a visitar una amiga. Aquesta està plorant a llàgrima viva aprop del bressol.

—Però, ¿què t passa?... ¿còm es que estas tan desconsolada?

—Tu diras! Ahir vaig anar a sentir música wagneriana... Vès si no es trist, pensar en lo que hauran de sofrir les orelles del pobre fillet meu, quan serà gran!...

«L'ESTÈTICA WAGNERIANA CONSTITUEIX EL MÉS INESPERAT Y TRANSCENDENTAL ACONTEIXEMENT ARTÍSTIC DE NOSTRES TEMPS.»

M. MENÉNDEZ Y PELAYO

Acabarse a Barcelona els preparatius del festival Wagner y surgir el conflicte dels carreters, ha sigut tot hu.

Y com que en el món no hi ha fet que, ab una mica de bona voluntat, no admeti dues interpretacions diametralment oposades, ¿saben què succeirà ara, ab motiu d'aquesta coincidència?

Que'ls enemics del gran revolucionari de la música diran: —¿Veieu?... Conflicte de l'art rodat y festival Wagner... ¡Una desgracia mai ve sola!—

Y, en cambi, els seus apassionats admiradors podran replicar: —¡Mireu si es forta la sugestió de la música wagneriana que fins els carros paren de rodar... per sentir-la!

Aquet dia, un lerrouxista que, a pesar de serho, es bastant erudit, deia la mar d'atrocitats contra la música del mestre de Leipzig.

—No'm parreu de les òperes d'en Wagner!—cridava.—¡No' puc veure an aquest home!

—Però ¿per què?—va preguntar-li un dels que l'escoltaven, extranyat de tan exagerada inquina.

—¿Per què—respongué l'anti-wagnerista:—Perquè d'un home que ha sigut el nen mimat dels *lluïsos* no se'n pot esperar res de bo.—

En efecte: com tothom sab, el gran protector del mestre Wagner va ser el rei *Lluís* de Baviera.

Trobantse a París, dos amics varen anar a sentir *El Cap-vespre dels Déus*, que es, de totes les parts de la Tetralogia wagneriana, la més llarga, doncs, ab intermedis y tot, acostuma a durar més de sis hores. Van acabar per allà a les tres de la matinada, y, naturalment, com que era al estiu, ja comensava a clarejar.

neriana, la més llarga, doncs, ab intermedis y tot, acostuma a durar més de sis hores. Van acabar per allà a les tres de la matinada, y, naturalment, com que era al estiu, ja comensava a clarejar.

Per això un dels amics va dir, al adonarse'n: —Fixa't, noi...: Tot just s'acaba el *Cap-vespre*, ja apunta l'aurada.

Fins els hipics estan rebent influències del wagnerisme. En les darreres curses de cavalls, efectuades diumenge passat a Fransa, va guanyar el premi del President de la República un cavall que's diu *Or del Rhin*.

Com si ho vegessim... D'aquesta feta, el senyor Borràs de Palau se fa republicà, y el gran Sampere y Miquel monarquic.

Capritxos del atzar. En uns mateixos dies, però per procediments certament ben distints, hem vist elevarse a Barcelona a dos estrangers.

—¿Quíns?
—En Gaudart al camp de la Bota... y en Wagner al Liceu.

Dialeg cassat al vol. —Vaja, trobo que l'Ajuntament ha sigut molt generós ab en Bernis, en l'assumpte de les representacions Wagner. ¡Per un cicle vint mil pessetes!

—¿Voleu dir que es massa?...
—Es clar que sí!... Per vint mil pessetes, m'empenyo jo a donar, no un *cicle*, sinó una dotzena de *tricicles* dels més perfeccionats.

PETIT CORREU

El passat dissabte va inaugurar-se, al Ateneu Enciclopèdic Popular, la Exposició dels treballs rebuts pera'l *Concurs Fotografic* organitzat per aquet centre de cultura.

La Secció de Beneficència del C. N.ºR. *Fivaller*, Ateneu del districte VI, ens va remetre vuit bonos de pa y arros, pera'l repartiment que tingué lloc el dia 27 en el seu hostatge social (Consell de Cent, 264), y que ferem a mans de famílies necessitades. En nom dels favorecuts, agraim el donatiu.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:	Preus de subscripció:
Llibreria Espanyola,	Fòra de Barcelona,
Rambla del Mitg, núm. 20	cada trimestre:
BARCELONA	Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

DE LA TETRALOGIA

Principals personatges.